

3. Пільков К. Властивості доказів та критерії їх оцінювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 86-99. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.14>.

Дрогозюк Кристина Борисівна

*Кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
Національного Університету «Одеська юридична академія»*

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО ФРАНЦІЇ

Протягом історії технологічна революція в кожній країні ставить нові виклики для юридичної практики та юридичної теорії.

Термін «електронні докази» вже прийнятий у законодавстві та в судовій практиці багатьох країн. Відповідно до французького законодавства, термін «електронні докази» можна знайти у Кримінально-процесуальному Кодексі Франції, Цивільному Кодексі Франції, а також у інших нормативно-правових актах.

Перші спроби запровадити використання електронних доказів у французькому законодавстві були зроблені ще у 2000 році. Закон Франції «Про модифікацію порядку доведення з урахуванням інформаційних технологій і використання електронного підпису» від 13 березня 2000 року[5], вніс зміни до глави VI Цивільного кодексу, яка головним чином стосувалася форми та доказової сили договорів. Ці зміни були спрямовані на створення загальних правил, що дозволили зрівняти юридичну силу електронних документів та підписів з паперовими документами, що мають власноручний підпис у всіх сферах правовідносин. Отже, даний Закон запровадив у французьке право допустимість використання електронних документів в цивільному судочинстві для підтвердження угод.

Закон від 13 березня 2000 р. закріплює юридичне визначення електронних доказів, а саме змінює статтю 1316 ЦК Франції. Докази в письмовій формі тепер складаються з «серії букв, ієрогліфів, цифр або будь-яких інших знаків або символів з зрозумілим значенням, незалежно від їх

середовища та способів передачі». Викладений таким чином текст охоплює всі форми доказу, включаючи електронну.

У статті 1316-3 ЦК Франції зазначено, що «доказ в електронній формі має ту саму доказову силу, що і доказ в паперовій формі». Такий розвиток подій стає можливим завдяки юридичному визнанню електронного підпису у французькому законодавстві. Якщо підпис документу ідентифікує того, хто його здійснює, він виражає згоду сторін на зобов'язання, що виникають з цього документу.

Згідно зі статтею 1316-1 ЦК Франції письмовий документ в електронній формі допускається в якості доказу на тій же підставі, що й письмовий документ на паперовому носії, при умові, що може бути належним чином встановлена особа, від якої цей документ походить, та що він складений і зберігається в умовах, що забезпечують його цілісність.

Докази в електронній формі, в яких з достатньою часткою впевненості можна визначити особу, від якої виходять дані, і спосіб їх створення (ст. 1316-1), у разі розбіжностей з паперовими документами, підписаними власноручно, оцінюються судом, який визначає, які з них мають більшу доказову силу, ґрунтуючись на ретельному вивченні всіх обставин і на неупередженому ставленні до використовуваного носія (ст. 1316-2 ЦК Франції).

Отже, електронний доказ має таку саму цінність, що і письмовий доказ на папері, за умови дотримання певних умов (формалізація *ad probationem*):

1) особа, яка створила електронний документ, має бути належним чином ідентифікована (ст. 1316-1): електронний підпис повинен чітко ідентифікувати підписанта електронного документа;

2) електронний документ має створюватися в умовах, які забезпечують його цілісність (ст. 1316-1): процес підпису повинен бути надійним;

3) електронний документ повинен зберігатися в умовах, які гарантують його цілісність: електронний документ повинен зберігатися в електронному вигляді в належних умовах.

До реформи попередня редакція статті 1316-1 ЦК Франції вже визнавала обґрунтованість письмового доказу в електронній формі. Останній був визнаний доказом із тією ж силою, що і письмовий документ, доки особа, від якої він вийшов, була ідентифікована та гарантувалася цілісність документа. Однак ця еквівалентність у подвійній формі паперової та електронної форми була порушена великим недоліком: електронна копія документа була допустимою лише тоді, коли оригінал все ще існував і, ймовірно, був представлений у матеріалах справи[6].

Чинна редакція статті 1379 ЦК Франції встановлює, що копія, кваліфікована як «достовірна», матиме ту саму доказову силу, що й оригінал доказу, і це незалежно від того чи існує остання. Відтепер сторону вже не можна примушувати надавати паперові докази, коли вона попередньо сканувала даний документ та виготовила цю копію. Оцінка критерію надійності копії такого доказу залишається судді.

Відповідно до ЦК Франції копія доказу - є не тільки точним, але і довговічним його відтворенням. Довговічним вважається будь-яке не виправлене відтворення оригіналу, при створенні якого відбувається необоротна зміна носія інформації.

Таким чином, ситуація у Франції із застосуванням електронних доказів стала вирівнюватися після прийняття відповідного закону. Зміни спрямовані на адаптацію загальних правил, що дозволяють зрівняти юридичну силу електронних і письмових доказів у всіх сферах правовідносин. Умовою допустимості доказів у електронній формі є можливість з достатньою часткою впевненості визначити особу, від якої виходять дані, а також спосіб їх створення та зберігання має гарантувати їх цілісність. У разі виникнення розбіжностей між електронною і паперовою копією, суд визначає, яка з них має більшу доказову силу, ґрунтуючись на ретельному вивченні всіх обставин і на неупередженому ставленні до використовуваного носія.

Використання та обмін електронними документами знаходить все більше застосування в сучасній практиці ділових відносин. Ця тенденція знайшла відображення і в чинному законодавстві Франції.

Позиція Франції до регулювання електронного документообігу є достатньо ліберальною, оскільки вона надає електронним документам такий же рівень визнання їх юридичної сили як і паперові, підписані власноруч, без прив'язки до конкретних технологічних засобів. Сторони мають свободу вибору технології електронного документообігу при здійсненні підприємницької та інших видів діяльності - електронний документ та електронний підпис закріплені в нормах ЦК Франції.

Список використаних джерел:

1. Code civil (Version consolidée au 1 octobre 2017) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>
2. Code de commerce [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379>
3. Décret n° 2019-402 du 3 mai 2019 portant diverses mesures relatives à la communication électronique en matière civile et à la notification des actes à l'étranger [Електронний ресурс] // Legifrance. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038437764&categorieLien=id>.
4. Loi no. 2000-230 du 13 mars 2000 portant adaption du droit de la preuve aux technologies de l'information et relative a la signature electronique. URL : http://www.legifrance.gouv.fr/citoyen/jorf_nor.ow?numjo=JUSX9900020L; <http://www.legifrance.gouv.fr>.
5. Pierre-Yves Ballez. Le régime de la copie électronique dans le nouveau code civil français [Електронний ресурс] / Pierre-Yves Ballez. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://droitdu.net/2016/10/le-regime-de-la-copie-electronique-dans-le-nouveau-code-civil-francais/>.

Гліопол Інна Михайлівна

*Кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ГРЕЦІЇ

Правова система Греції відноситься до романо-германської правової системи, яка поєднує правові системи всіх країн континентальної Європи. Греція вважається батьківщиною демократії та суду присяжних, який виник